

mást nem tud betelni a dús anyaggal. Ez az eleven mű voltakép látványos s egyben tanulságos panorámája egy sereg adatnak, mely prózában vagy versben, kiadott művekből idézve, vagy levéltárak kézírataiból felkutatva, a társadalomban elhelyezkedett nő életét egy század keretében jogilag, műveltségbelileg megvilágítja. Amellett azonban Bobula Ida — mádártávlatból — visszatekintést nyújt a multba, előrepillantást a további másfélszáz esztendő eredményeire s reményteljes kilátást nyit a távolabbi jövőbe is. A kép, melyet — Európára is kiterjedve — fest, főként részleteiben lebilincselő. Leszűrt eredményei is számottevők, de ezek akkor kapnak majd igazibb hátteret, ha a jeles könyv régebbi s későbbi századokról megírt köteteknek egyik áthidaló ízévé válik. Addigra a lelkes szerző is jobban uralkodni fog majd e rengeteg témán, mely még most szinte őserdőként terül el könyvében.

Főként az teszi rokonszenvesé, hogy mértéktartó s kevés benne az egyoldalúság. Igen jó érzéke van ahhoz, hogy meglássa, mennyire a kenyérharc s az annyira áhított első-ség hiúsága játssza a legfontosabb szerepet férfi és nő életében, s hogy végeredményben sorsuk — mind e hatalmi kérdésben, viaskodáson túl — mennyire egymásra utalt. Bár művének természete szerint értehetően a nő kapja nála az első helyet, sehol túlzott ábrándosság, elfogult ellenszenv nem vezet, s diszkrét nőies-sége, néhol finom humora érdekesen színezi férfinak is dícséretére való tájékozottságát. Ha más érdeme nem volna ennek a szép tanulmánynak, mint gazdagon felhalmozott kultúr-történeti anyaga, máris a hézagpótló művek között kellene említenünk. Ezt az anyagot a kutatás szorgalma s a szemlélet tárgyilagossága teszi szinte teljessé, s a tiszta, költői magyar stílus kétszeresen vonzóvá.

A munka létrejöttében *Hóman Bálint*, *Angyal Dávid*, *Lábán Antal*, *Jánossy Dénes*, *Pleidell Ambrus*, *Czeke Marianne*, *Kolosváry Bálint*, *Szandtner Pál*, *Rugonfalvi Kiss István* — s akit külön megemlít, mert «ez a marék búza is az ő vetéséből való» — *Klebensberg Kunó* gróf voltak segítségére a szerzőnek. Támogatásuknak nem csekély viszonzása ez a könyv. *Szentmiklósi.*

Vig Albert: Magyarország iparoktatásának története az utolsó száz évben, különösen 1867 óta.

A mai korszellem megköveteli, hogy az egyoldalú szakoktatás és az általános népnevelés feladatai az állam és a nemzeti társadalom érdekében feltétlenül *összhangba* hozassanak s az ipari oktatás és a közművelődés problémái egy általános koncepció keretében oldassanak meg.

E nehéz feladat megoldása — a jövő célkitűzéseinek irányítása szerint — az iparoktatás multján és jelenén épül fel; a tökéletes munkának a multból kibontakozó láncolat szemébe kell szervesen belekapcsolódnia.

Vig Albert nagy érdeme, hogy munkájával ezt lehetővé teszi. Széleskörű alapokon világtörténeti megvilágítással kísért tanulmányában bemutatja az iparnak és az oktatásügy eszméinek fejlődését a legrégebbi gyökerekre visszamenően, a történelmi korok szellem- és gazdaságtörténet kereteibe illesztve. Bemutatja a szoros kapcsolatokat, amelyek a gyakorlati élet és a társadalom között mindenkor fennállottak s amelyek az idők változásai alatt különbözőképpen alakultak.

Igen nagy szolgálatot tett Vig Albert műve annak az újabb pedagógiai iránynak, amely nálunk is arra törekszik, hogy egyoldalú szakképzettség mellett a *nemzeti művelődés* részeseivé is tegye az ipari oktatás neveltjeit. *Pozsonyi-Filsch Zoltán.*